Lietas arhīva Nr. C-0054-24
ECLI:LV:ELT:2024:0301.C75018323.4.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2024. gada 1. martā

Ekonomisko lietu tiesa,
tiesnesis Miks Čevers,
ar tiesas sēžu sekretāri Sigitu Čomikovu,
piedaloties prasītājas SIA "/nosaukums A/" maksātnespējas procesa administratorei Rudītei Klikučai un atbildētājas SIA "/nosaukums B/" pilnvarotajam pārstāvim /pers. A/, atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu SIA "/nosaukums A/" prasībā pret SIA "/nosaukums B/" par parāda 16 774,41 *euro* piedziņu.

Aprakstošā daļa

[1] 2023. gada 21. septembrī tiesā saņemts SIA "/nosaukums A/" maksātnespējas procesa administratores Rudītes Klikučas prasības pieteikums pret SIA "/nosaukums B/" par parāda piedziņu.

Prasības pieteikumā lūgts piedzīt no SIA "/nosaukums B/" par labu SIA "/nosaukums A/" no apakšuzņēmuma līguma Nr. /numurs/ par izbūves darbu veikšanu Galvenā līguma objektā "/nosaukums/" (turpmāk – līgums) izrietošu parādu 16 774,41 *euro* apmērā.

Prasības pieteikums pamatots ar turpmāk norādītajiem apstākļiem.

Ar Rīgas pilsētas tiesas /datums/ spriedumu civillietā Nr. /numurs/ SIA "/nosaukums A/" pasludināts maksātnespējas process un par administratori iecelta Rudīte Klikuča.

Pārņemot prasītājas grāmatvedības un lietvedības dokumentus, konstatēts, ka SIA "/nosaukums B/" norādīta kā prasītājas debitors par kopējo summu 16 774,41 *euro,* un parādsaistības izriet no līguma, saskaņā ar kuru Būvuzņēmējs uzdod un Apakšuzņēmējs veic izbūves darbus Galvenā līguma objektā "/nosaukums/", saskaņā ar SIA „/nosaukums B/" izstrādāto būvprojektu.

2023. gada 23. februārī starp pusēm noslēgta Vienošanās par grozījumiem, nosakot darbu izpildes termiņu 2023. gada 24. aprīlis.

2023. gada 22. februārī prasītāja iesniegusi atbildētājai aktu Nr. /numurs/ par izpildītajiem darbiem janvārī, kuru atbildētāja bez iebildumiem apliecinājusi un puses 2023. gada 23. februārī parakstījušas. 2023. gada 23. februārī atbildētājai tika izrakstīts rēķins Nr. /numurs/ par kopējo summu 23 341,74 *euro*. Pēc samaksas termiņa notecējuma 2023. gada 3. aprīlī atbildētāja veica rēķina daļēju apmaksu 20 000 *euro* apmērā, bet neapmaksātā rēķina summa sastāda 3 341,74 *euro*.

2023. gada 29. martā atbildētājai izsniegts akts Nr. /numurs/ par izpildītajiem darbiem februārī, kuru atbildētāja bez iebildumiem apliecinājusi un puses 2023. gada 12. aprīlī parakstījušas. 2023. gada 12. aprīlī prasītāja izrakstīja atbildētājai rēķinu Nr. /numurs/ par kopējo summu 13 432,67 *euro,* kas nav apmaksāts.

Pārņemot sabiedrības grāmatvedības dokumentus, secināts, ka atbildētāja līguma 2.1.1.4. apakšpunktā noteiktajā kārtībā nav samaksājusi 3 341,74 *euro*, kas izriet no 2023. gada 23. februāra rēķina, kā arī nav apmaksājusi 2023. gada 12. aprīļa rēķinu, tādējādi neapmaksājot rēķinus par kopējo summu 16 774,41 *euro*. 2023. gada 28. jūnijā prasītāja nosūtījusi atbildētājai lūgumu līdz 2023. gada 5. jūlijam parādu samaksāt, bet atbildētāja to nav izdarījusi.

2023. gada 5. jūlijā administratore saņēmusi atbildes vēstuli no atbildētājas, kurā norādīts, ka saskaņā ar līgumu atbildētāja veikusi avansa maksājumu 25 976,98 *euro*, par ko prasītāja iesniegusi /nosaukums C/ avansa nodrošinājuma polisi Nr. /numurs/ ar derīguma termiņu līdz 2023. gada 30. maijam plkst. 23:59. 2023. gada 26. maija vēstulē Nr. /numurs/ atbildētāja lūgusi izsniegt avansa nodrošinājuma pagarinājumu, kā arī brīdinājusi, ka avansa nodrošinājuma neiesniegšanas gadījumā nenodzēstais avanss 18 438,18 *euro* apmērā tiks izmantots kā 2023. gada 22. februāra rēķina Nr. /numurs/ un 2023. gada 12. aprīļa rēķina Nr. /numurs/ apmaksa. Tā kā prasītāja avansa nodrošinājumu neiesniedza, atbildētāja ar nesegto avansa daļu dzēsa savas no minētajiem rēķiniem izrietošās saistības pret prasītāju.

Ņemot vērā, ka prasītāja kavēja līgumā noteikto darbu izpildi, 2023. gada 7. jūnijā ar vēstuli Nr. /numurs/ atbildētāja paziņoja prasītājai par līguma izbeigšanu un pieprasīja atmaksāt nesegto avansu 1 663,77 *euro*, kā arī apmaksāt līgumsodu 10 % apmērā no līguma summas - 18 438,18 *euro*. Vēstules sagatavošanas brīdī prasītājas parādsaistības pret atbildētāju ir 20 010,95 *euro*, par ko atbildētāja līdz 2023. gada 14. jūlijam plāno iesniegt kreditora pieteikumu.

Atbildētāja savai vēstulei pievienojusi 2023. gada 7. jūlija vēstuli par līguma laušanu, kurā tā paziņo prasītājai par līguma izbeigšanu ar 2023. gada 14. jūniju. Cita starpā šajā vēstulē norādīts, ka viens no saistību izbeigšanas izpildes nosacījumiem ir, ka nenodzēstais avanss tiks novirzīts 2023. gada 22. februāra un 12. aprīļa rēķinu apmaksai par kopējo summu 16 774,41 *euro*, jo 2023. gada 7. jūnijā nedzēstais avanss sastāda 18 438,18 *euro*.

Vadoties, no līguma 2.1.1.7. punkta un Civillikuma 1587. panta, prasības pieteikumā norādīts, ka atbildētāja nav izpildījusi savas no 2023. gada 22. februāra un 12. aprīļa rēķiniem izrietošās saistības pret prasītāju 16 774,41 *euro* apmērā.

2023. gada 11. jūlijā prasītāja saņēmusi no atbildētājas nenodrošinātā kreditora prasījumu. Savukārt 2023. gada 8. augustā iesniegtajam kreditora prasījuma precizējumam pievienotais aprēķins paliecina, atbildētāja ir veikusi ieskaitu 16 774,41 *euro* apmērā.

Prasības pieteikumā, atsaucoties uz ieskaitu reglamentējošajām tiesību normām, judikatūru, kā arī tiesību doktrīnas atziņām, prasītāja secinājusi, ka atbildētājai nebija tiesības vienpusēji veikt ieskaitu. Ņemot vērā Maksātnespējas likuma 104. pantā noteikto, ieskaits bija pieļaujams par prasījumiem, kas radušies līdz 2022. gada 13. decembrim, taču prasītājas maksātnespējas process pasludināts 2023. gada 13. jūnijā, bet ieskaits veikts neilgi pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas.

Vienpusēji veicot ieskaitu pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas, atbildētāja ir nodarījusi zaudējumus prasītājas kreditoriem, turklāt administratores rīcībā nav tiesiska darījuma dokumenta, ar kuru prasītāja ir piekritusi ieskaitam. Fakts, ka prasītājas pārstāve iesniegusi administratorei

debitoru sarakstu, kurā norādīts 16 774,41 *euro* prasījums pret atbildētāju, liecina, ka prasītāja pirms tās maksātnespējas procesa pasludināšanas šādam ieskaitam nav piekritusi.

[2] 2023. gada 28. decembrī tiesā saņemti atbildētājas SIA "/nosaukums B/" paskaidrojumi, kuros atbildētāja prasību uzskata par nepamatotu un noraidāmu.

2022. gada 8. decembrī atbildētāja veikusi avansa maksājumu, par kuru atbilstoši savstarpēji noslēgtā līguma noteikumiem prasītājai bija jānodrošina spēkā esoša nodrošinājuma polise, bet pretēji līguma nosacījumiem prasītāja nebija savlaicīgi iesniegusi polises pagarinājumu. Savukārt 2023. gada 14. maijā bija iestājies rēķina Nr. /numurs/ atlikušās daļas un rēķina Nr. /numurs/samaksas termiņš.

Ar vēstuli Nr. /numurs/ atbildētāja informēja prasītāju, ja līdz 2023. gada 29. maija plkst. 12.00 atbildētāja nesaņems polises pagarinājumu, tad nedzēstais avanss tiks izmantots rēķinu Nr. /numurs/ un Nr. /numurs/ segšanai ieskaita kārtībā. Tādējādi starp pusēm pastāvēja pretēji vērsti vienādas šķiras savstarpēji prasījumi, kuri cēlušies no viena līguma. Prasītāja savas saistības neizpildīja un garantija netika iesniegta.

Atbildētāja, atsaucoties uz Civillikuma 1847., 1848. pantu, norādījusi, ka prasītājas norāde par ieskaitam nepieciešamu prasītājas piekrišanu nav pamatota.

Atbilstoši līguma 2.4. punktam, prasītāja, slēdzot līgumu, bija devusi piekrišanu atbildētājai ieturēt naudas summas vienpusējā kārtībā. Savukārt ar vēstuli Nr. /numurs/ atbildētāja informējusi prasītāju par ieskaita veikšanu.

Ņemot vērā, ka prasītāja nepildīja līguma nosacījumus, atbildētāja vienpusēji paziņoja par līguma izbeigšanu un līgumā noteiktā kārtībā pieprasīja līgumsoda samaksu.

Prasītājas ieskatā nav pamata atsaukties uz Maksātnespējas likuma 104. pantu, jo tas regulē tiesiskās attiecības maksātnespējas procesa ietvaros, bet prasītāja pati norādījusi, ka ieskaits veikts pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas, taču normatīvie akti neparedz iespēju atsaukt pirms maksātnespējas iestāšanās noregulētu civiltiesisku attiecību. Turklāt administratores viedoklis par ieskaita rezultātā nodarītiem zaudējumiem kreditoriem ir uzskatāms par vispārīgu un nekonkrētu paziņojumu.

[3] 2024. gada 18. janvārī tiesā saņemta prasītājas atsauksme, kurā norādīti prasības pieteikumā iekļautie argumenti, kā arī norādīts, ka atbildētāja nav iesniegusi apliecinājumus par prasītājas pārkāpumu rezultātā piemērotajiem sodiem, lai būtu pamats atbildētājas paskaidrojumos norādītā līguma 2.4. punkta piemērošanai.

Tāpat prasītāja norādījusi, ka atbildētāja ir akceptējusi prasītājas veiktos būvdarbus 75 387,94 *euro* apmērā, ko apliecina akts Nr. /numurs/, tāpēc prasītāja uz līguma izbeigšanas dienu veikusi darbus, pārsniedzot atbildētājas pārskaitītā avansa apmēru.

[4] Tiesas sēdē prasītājas pārstāve uzturēja celto prasību, papildus paskaidrojot, ka starp pusēm ir bijis noslēgts līgums, uz kuru pamata ir izrakstīti prasības pieteikumā norādītie rēķini. Parādnieka pārstāve ir iesniegusi administratorei debitoru sarakstu, kurā ir norādīts, ka atbildētājai pastāv no minētajiem rēķiniem izrietošs parāds.

Papildus prasītājas pārstāve apliecināja, ka līgumā noteiktie darbi ir paveikti 75 387,94 *euro* apmērā un atzina, ka lietā nepastāv strīds, ka prasītāja ir kavējusi līguma izpildi, un līgums ticis izbeigts.

Prasītājas pārstāve neapstrīdēja atbildētāja norādīto, ka tas ir veicis maksājumus tādā apmērā, kādi veicami par līguma ietvaros izpildītajiem darbiem, taču norādīja, ka nevar pilnīgi apgalvot par līguma izpildi un veiktajiem maksājumiem, un uzsvēra, ka atbildētāja nav pilnā apmērā apmaksājusi divus prasības pieteikumā norādītos rēķinus.

[5] Atbildētājas pārstāvis tiesas sēdē prasību neatzina, papildus paskaidrojot, ka prasība ir tikusi pamatota ar parādnieka pārstāves sniegto informāciju par it kā eksistējošu parādu un administratorei nodotiem grāmatvedības dokumentiem. Lietā nav strīda, ka līgumā noteiktie darbi ir izpildīti 75 387,94 *euro* apmērā. Prasītājai bija jānodrošina darbu garantijas ieturējumu, kas sastādīja 3 769,40 *euro*. Iesniedzot maksājumus apliecinošus dokumentus, atbildētāja ir pierādījusi samaksu 73 282,32 *euro* apmērā. Rezultātā tieši prasītājai ir izveidojusies saistība 1 663,77 *euro* apmērā.

Prasītāja ir iesniegusi uz lietu neattiecināmus dokumentus un prasību daļēji pamatojusi uz prasību neattiecināmiem paskaidrojumiem, kā arī atbildētājas ieskatā prasītāja nekorekti interpretē ieskaitu reglamentējošās tiesību normas, t.sk., Maksātnespēja likuma 104. pantu.

Attiecībā uz prasītājas norādīto, ka veiktie darbi pārsnieguši atbildētājas pārskaitītā avansa apmēru, atbildētājas pārstāvis norādīja, ka par to nepastāv strīds. Prasītāja savā prasībā nav apstrīdējusi ieskaitu pēc būtības, bet gan prasa piedzīt parādu.

Atbildētājas pārstāvis paskaidroja, ka prasības pieteikumā norādītos rēķinus atbildētāja ir saņēmusi un to apmaksu apliecina atbildētājas tiesā iesniegtie maksājuma uzdevumi.

Par prasītājas pārstāves jautājumu, kādēļ atbildētāja nav vērsusies pie apdrošinātāja, lai tā kompensētu nedzēsto avansu, pamatojoties uz avansa maksājuma garantijas pamata, bet gan veikusi ieskaitu, atbildētājas pārstāvis paskaidroja, ka līgums ir izbeigts, un prasība uz šāda pamata nav celta.

Attiecībā uz līgumā noteikto samaksas kārtību atbildētājas pārstāvis norādīja, ka atbildētāja samaksāja prasītājai avansu, kas proporcionāli tika dzēsts, veicot rēķinu apmaksu. Ņemot vērā, ka līgums tika izbeigts priekšlaicīgi, visa avansa summa rēķinu samaksas rezultātā netika dzēsta. Tāpat no veiktajiem maksājumiem par padarītajiem darbiem tika veikts līgumā paredzētais garantijas ieturējums 3 769,40 *euro* apmērā, kā rezultātā, ņemot vērā samaksātā un nedzēstā avansa apmēru, kā arī par paveiktajiem darbiem apmaksātos rēķinus, atbildētāja ir ne tikai apmaksājusi visus līguma ietvaros veiktos darbus, bet ir izveidojusies pārmaksa 1 663,77 *euro* apmērā.

Motīvu daļa

[6] Noklausījusies pušu paskaidrojumus, un, pārbaudījusi lietas materiālus, tiesa atzīst, ka prasība ir noraidāma.

[7] Lietā nav strīda, ka atbildētāja 2023. gada 26. maijā ar vēstuli Nr. /numurs/ lūdza prasītāju izsniegt avansa nodrošinājuma pagarinājumu saistībā ar iepriekš izsniegtā nodrošinājuma termiņa iztecēšanu 2023. gada 30. maijā, vienlaikus brīdinot, ka pretējā gadījumā nenodzēstais avanss 18 438,18 *euro* apmērā tiks izmantots 2023. gada 22. februāra rēķina Nr. /numurs/ un 12. aprīļa rēķina Nr. /numurs/ apmaksai, kā arī, nesaņemot no prasītājas avansa nodrošinājuma pagarinājumu, atbildētāja nedzēsto avansu ir novirzījusi iepriekš minēto rēķinu apmaksai 16 774,41 *euro* apmērā. Tāpat lietā nav strīda, ka prasītājas uz atbildētājas savstarpējie prasījumi ir radušies pirms atbildētājas maksātnespējas procesa pasludināšanas Maksātnespējas likuma 104. pantā minētajā sešu mēnešu periodā.

Lietā ir strīds, vai atbildētāja bija tiesīga vienpusējā kārtā veikt nedzēstā avansa ieskaitu 2023. gada 22. februāra rēķina Nr. /numurs/ un 12. aprīļa rēķina Nr. /numurs/ apmaksai 16 774,41 *euro* apmērā.

[8] Civillikuma 1846. pantā noteikts, ka ar ieskaitu jāsaprot prasījuma dzēšana ar pretprasījumu, savukārt atbilstoši Civillikuma 1847. pantam parādnieks pret kreditora gribu var izlietot savu pretprasījumu tikai tad, ja abu prasījumu priekšmeti ir vienādas šķiras un abiem prasījumiem jau ir iestājies termiņš.

2023. gada 7. jūnija paziņojumā Nr. /numurs/ par līguma vienpusēju izbeigšanu atbildētāja norādījusi, ka nedzēstā avansa apjoms uz 2023. gada 7. jūniju ir 18 438,18 *euro*, un tas tiks novirzīts rēķina Nr. /numurs/ un Nr. /numurs/ apmaksai, par kopējo summu 16 774,41 *euro*. Ņemot vērā, ka paziņojumam pievienots lūgums un 2023. gada 7. jūnija rēķins Nr. /numurs/ par atlikušā nedzēstā avansa maksājuma daļu 1 663,77 *euro* apmērā, tiesa secina, ka atbildētāja vienpusējo ieskaitu ir veikusi vienlaikus ar paziņojuma par līguma izbeigšanu nosūtīšanu prasītājai.

Atbildētājas prasījums par nedzēstā avansa atlīdzināšanu un no prasītājas rēķiniem Nr. /numurs/ un Nr. /numurs/ izrietošie prasījumi ir naudas prasījumi *euro* valūtā, no kā secināms, ka prasījumu priekšmeti ir vienādās šķiras (*sal. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri: Ceturtā daļa. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. - R.: Mans īpašums, 2000, 332. lpp.*).

Ievērojot, ka rēķinos Nr. /numurs/ un Nr. /numurs/ norādītajā apmaksas termiņā (2023. gada 27. marts un 2023. gada 14. maijs) atbildētāja nebija veikusi pilnu samaksu, jāsecina, ka ieskaita veikšanas brīdī, to samaksas termiņš bija iestājies. Tā kā atbilstoši līguma 2.1.1.1. punktā noteiktajam avansa saņemšanas priekšnoteikums ir avansa atmaksas garantijas iesniegšana atbildētājai, bet prasītāja nebija iesniegusi atbildētājai avansa samaksas garantijas pagarinājumu pēc tās darbības beigām 2023. gada 30. maijā, jāsecina, ka arī atbildētājas prasījumam par samaksātā avansa atmaksu ieskaita veikšanas brīdī termiņš bija iestājies.

Civillikuma 1852. pantā noteikts, ka parādnieka pretprasījums nedzēš viņa parādu pats no sevis, bet tikai tad, kad viņš to tieši licis priekšā šim nolūkam. Ņemot vērā, ka atbildētāja ar 2023. gada 26. maija ar vēstuli Nr. /numurs/ ir brīdinājusi prasītāju par ieskaita veikšanu, ja netiks izsniegts avansa nodrošinājuma pagarinājums, kā arī 2023. gada 7. jūnija paziņojumā Nr. /numurs/ par līguma vienpusēju izbeigšanu norādījusi, ka tiks veikts ieskaits, secināms, ka ir iestājušies Civillikumā noteiktie priekšnoteikumi vienpusēja ieskaita veikšanai, kad nav nepieciešams saņemt otras puses piekrišanu (*sk. K. Torgāns, Saistību tiesības. I daļa. Mācību grāmata. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 270.lpp. 5. rindkopu)*.

Prasības pieteikumā ietvertās atsauces, ka ieskaita veikšanai prasījumiem ir jābūt abpusīgiem, norāda vienīgi to, ka prasījumiem ir jābūt pretēji vērstiem, un tas nav saistāms ar pušu abpusēju gribu dzēst savstarpējās saistības ieskaitu, jo kā jau minēts iepriekš Civillikuma 1847. pants paredz parādnieka tiesības veikt vienpusēju ieskaitu. Vienlaikus ir acīmredzami, ka prasītājas prasījumi par rēķinu apmaksu un atbildētājas prasījums par avansa atmaksu ir pretēji vērsti, jo katra no pusēm prasa otrai pusei izpildīt no līguma izrietošu maksājumu.

Savukārt prasītājas secinājums, ka likumisks ieskaits ir iespējams vienīgi tad, ja otra puse to atzīst vai tas kļuvis neapstrīdams, neatbilst iepriekš minētajam Civillikuma regulējumam. Vienlaikus norādāms, ka prasības pieteikumā minētais 2020. gada 17. februāra Senāta spriedums lietā Nr. SKC-54/2020 ir taisīts no šīs civillietas atšķirīgos apstākļos, kuros tiesa ir secinājusi, ka strīda gadījumā par pretprasījuma pastāvēšanu vai apmēru likums nepiešķir parādniekam tiesības izdarīt ieskaitu pret kreditora gribu. Tomēr no šajā civillietā lietā esošajiem pierādījumiem tiesa nekonstatē, ka pēc atbildētājas nosūtītā brīdinājuma par ieskaita izmantošanu, prasītāja būtu par to cēlusi iebildumus. To, ka prasītājai bija jāceļ iebildumi par ieskaita veikšanu, un vienīgi no rēķina Nr. /numurs/ un Nr. /numurs/ izrietošo saistību atspoguļošana savos grāmatvedības dokumentos nav uzskatāms par šķērsli ieskaita veikšanai apliecina arī tiesību doktrīnā paustais, ka *"Šķēršļu neesamības pierādīšanas pienākums nozīmē to, ka gadījumā, ja pretējā puse izvirza kādus iebildumus par prasījuma derīgumu ieskaitam, parādniekam jādod pierādījumi, kas šādus iebildumus atspēko"* (sk. *Latvijas Republikas Civillikuma komentāri: Ceturtā daļa. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. - R.: Mans īpašums, 2000, 336. lpp.)*

Tiesību doktrīnā norādīts, ka *"Ieskaita ceļā tiek sasniegts tāds pats rezultāts kā ar maksājumu vai citu izpildījumu – saistība izbeidzas."* (*sk. K. Torgāns, Saistību tiesības. I daļa. Mācību grāmata. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 270.lpp. 9. rindkopu)*. Ņemot vērā, ka no rēķiniem un līguma izrietošās maksājuma saistības pret atbildētāju prasītāja ir izpildījusi ieskaita veidā, prasītājas pozīcija, ka atbildētāja nav izpildījusi savas saistības, jo nav veikta rēķinu Nr. /numurs/ un Nr. /numurs/ apmaksa, nav pamatota.

[9] Maksātnespējas likuma 104. pantā noteikts, ka ieskaits juridiskās personas maksātnespējas procesā ir pieļaujams, ja parādnieka un kreditora savstarpējie prasījumi radušies vismaz sešus mēnešus pirms juridiskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas.

Gramatiski iztulkojot šo tiesību normu secināms, ka tā reglamentē maksātnespējas procesā, nevis pirms maksātnespējas procesa īstenotu ieskaitu. Minēto apstiprina arī šīs tiesību normas atrašanās vieta Maksātnespējas likuma XVIII nodaļā "Līgumu izpilde un izbeigšana", kuras parējos pantos, t.i., 101., 102., 103. un 105. pantā, reglamentēta pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas noslēgtu darījumu turpināšana, izbeigšana vai arī jaunu darījumu noslēgšana jau pēc maksātnespējas procesa pasludināšanas.

Arī juridiskajā literatūrā norādīts, ka Maksātnespējas likuma normas *"[..] šobrīd pieļauj ieskaita piemērošanu un tās attiecas uz gadījumiem, kad, sākoties parādnieka maksātnespējas procesam, parādniekam, un kādam no kreditoriem ir savstarpēji nedzēstas saistības. Taču, ja ieskaits starp maksātnespējīgo parādnieku un kādu no kreditoriem jau ir noticis pirms maksātnespējas procesa uzsākšanas, vienīgais veids, kā atcelt ieskaita radītās sekas, ir ieskaita apstrīdēšana atbilstoši vispārējiem maksātnespējas regulējuma darījumu apstrīdēšanas noteikumiem."* (*sk. H. Jauja. Ieskaita apstrīdēšana juridiskās personas maksātnespējas procesa ietvaros. Jurista Vārds, 05.01.2016., Nr.1(904))*.

Līdz ar to ir konstatējams, ka likumdevējs ir noteicis "aizdomu" periodu pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas, kura laikā radušies parādnieka un kreditora savstarpējie prasījumi jau pēc parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanas nav dzēšami ar ieskaita palīdzību, jo var nodarīt kaitējumu kreditoru kopuma interesēm. Piemēram, ja savstarpēji vērstās saistības ir radušās nevis pušu parastās komercdarbības rezultātā, bet gan stratēģisku apsvērumu dēļ (*sk. H. Jauja. Ieskaita apstrīdēšana juridiskās personas maksātnespējas procesa ietvaros. Jurista Vārds, 05.01.2016., Nr.1(904))*.

Tomēr tādu ieskaitu, kas realizēts pirms parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanas, pat, ja savstarpējie prasījumi radušies likumā noteiktajā "aizdomu" periodā, Maksātnespējas likuma 104. panta regulējums nepadara par spēkā neesošu, kā arī nerada pienākumu atmaksāt maksātnespējīgajam parādniekam ieskaita rezultātā dzēstos prasījumus. Turklāt lietas faktiskie apstākļi norāda, ka atbildētāja ieskaitu ir veikusi par saistībām, kas izriet no pušu starpā noslēgtā līguma izpildes, līdz ar to tiesa nesaskata apstākļus, kas norādītu uz kādām ārpus parastās komercdarbības veiktām atbildētājas darbībām.

Tādējādi, ja administratores ieskatā atbildētājas īstenotais vienpusējais ieskaits ir nodarījis zaudējumus prasītājas kreditoriem, ir ceļama prasība par šāda darījuma atzīšanu par spēkā neesošu saskaņā ar vispārējo Maksātnespējas likuma 96. pantā norādīto regulējumu, taču prasītāja šādu prasību nav cēlusi.

[10] Prasības pieteikumā prasītāja norādījusi, ka ieskaita veikšana ir nodarījusi zaudējumus prasītājas kreditoriem.

Judikatūrā norādīts, ka "*[..] maksātnespējas procesa administratoram, kurš cēlis prasību pret atbildētāju, ir jāpierāda sabiedrībai (kreditoru kopumam) nodarīto zaudējumu fakts un apmērs, cēloniskais sakars starp zaudējumiem un apstrīdēto darījumu, un to, kā šie zaudējumi ir samazinājuši kreditoru prasījumu apmierināšanas iespējas maksātnespējas procesā" (sk. 2021.gada 28.maija Senāta Civillietu departamenta Sprieduma lietā Nr. C69267420, SKC?593/2021 8.1. punktu)*. Tajā pat laikā apgalvojumam par kreditoriem nodarītajiem zaudējumiem prasītāja nav sniegusi jebkādu pamatojumu.

Savukārt no lietā esošā darbu pieņemšanas nodošanas akta Nr. /numurs/ un pušu tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem secināms, ka prasītāja ir izpildījusi līgumā noteiktos darbus par 75 387,94 *euro*. Atbilstoši līguma 2.1.1.7. punktā noteiktajam, ja līgums tiek izbeigts pēc termiņa atbildētājai ir jāveic darbu samaksa par faktiski izpildīto un pieņemto darba apjomu. Lietā esošie maksājuma uzdevumi Nr. /numurs/, Nr. /numurs/, Nr. /numurs/., Nr. /numurs/., Nr. /numurs/ un Nr. /numurs/ apliecina, ka atbildētāja līguma izpildes ietvaros, pamatojoties uz tās izrakstītajiem lietā esošajiem rēķiniem Nr. /numurs/, Nr. /numurs/, Nr. /numurs/, Nr. /numurs/, ir veikusi prasītājai maksājumus 73 282,32 *euro* apmērā. Vienlaikus saskaņā ar līguma 2.1.3.2.1. punktu katram atbildētāja maksājumam tiek veiks ieturējums 5 % apmērā no maksājuma summas, kas pie darbu izpildes 75 387,94 *euro* apmērā veido 3 769,40 *euro,* un ir atspoguļots pieņemšanas – nodošanas aktā Nr. 4. Tādējādi konstatējams, ka atbildētāja par līguma ietvaros veiktajiem un pieņemtajiem darbiem pat ir samaksājusi vairāk (73 282,32 *euro*), nekā atbilstoši līguma noteikumiem tai būtu jāsamaksā pie faktiskās darbu izpildes 75 387,94 *euro* apmērā, ņemot vērā 5 % garantijas ieturējumu (75 387,94 - 3769,40 = 71 618,57 *euro*).

Ievērojot minēto, nav konstatējams, ka atbildētājas veiktā ieskaita rezultātā ir radies prasītājas mantas samazinājums, kā rezultātā prasītājai būtu nodarīti zaudējumi.

[11] Taisot spriedumu, tiesai jālemj par tiesāšanās izdevumu atlīdzināšanu. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 33. pantu tiesāšanās izdevumi ir tiesas izdevumi, kas sastāv no valsts nodevas un ar lietas izskatīšanu saistītajiem izdevumiem, un ar lietas vešanu saistītie izdevumi.

Prasītāja, ceļot prasību, valsts nodevu nav samaksājusi, jo ir atbrīvota no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 43. panta pirmās daļas 10. punktu, kas noteic, ka no šo izdevumu samaksas ir atbrīvoti maksātnespējas procesa administratori prasībās, kas celtas to personu labā, kurām pasludināts juridiskās personas maksātnespējas process, ja šīs personas ir attiecīgā tiesiskā darījuma, saistībā ar kuru celta prasība, dalībnieks. No lietas materiāliem izriet, ka lietas izskatīšanas gaitā radušies ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 2 *euro*.

Civilprocesa likuma 41. panta pirmā daļa noteic, ka pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Atbilstoši šā likuma 42. panta otrajai daļai, ja prasību noraida, tiesas izdevumi, kas nav samaksāti iepriekš, piespriežami no prasītāja valsts ienākumos. Ņemot vērā Civilprocesa likuma 42. panta ceturtajā daļā noteikto, ka gadījumā, ja abas puses ir atbrīvotas no tiesas izdevumu samaksas, tiesas izdevumus uzņemas valsts, tiesa secina, ka konkrētajā gadījumā tiesas izdevumi nav piedzenami ne no prasītājas, kas ir atbrīvota no to samaksas, ne arī atbildētājas, jo pret to celtā prasība ir noraidīta.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 93., 97., 189.–193. pantu, tiesa

nosprieda

noraidīt pilnībā SIA "/nosaukums A/", reģ. Nr. /reģistrācijas numurs/, prasību pret SIA "/nosaukums B/", reģ. Nr. /reģistrācijas numurs/, par parāda piedziņu.

Spriedumu var pārsūdzēt Rīgas apgabaltiesā 20 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas, apelācijas sūdzību iesniedzot Ekonomisko lietu tiesā.

Tiesnesis M.Čevers